

ORIENTACIONS METODOLÒGIQUES GENERALS PER TREBALLAR ELS VALORS A L'AULA

Pel fet de ser una matèria que es troba entre la descripció i la prescripció, l'aspecte metodològic és fonamental. Si no emmarquem bé els aspectes pedagògics, correm el risc de la indoctrinació o bé de caure en un relativisme, que són a les antípodes de la construcció del caràcter moral que se suposa a les societats democràtiques.

Per això suggerim unes quantes orientacions:

- a. L'educació en valors és una àrea amb sentit i entitat per ella mateixa i no és alternativa a res.
- b. L'educació en valors s'ha de plantejar com a descobriment no com a imposició.
- c. L'educació en valors hauria d'adquirir forma de recerca dialògica.

La metodologia ha d'estar al servei no de la transmissió de valors sinó de la construcció racional d'una personalitat –sensibilitat i raonabilitat- moral.

A l'escola, el treball de l'àrea d'Educació en valors socials i cívics, tal com es diu en el document citat anteriorment, es complementa amb el de les altres àrees, ja que és un àmbit transversal que requereix una base àmplia de coneixements, i amb els principis generals que conformen la vida quotidiana de l'escola. No pot entendre's aïllat ni, encara menys, en contradicció amb aquests. Les actituds i els valors s'adquireixen sobretot a partir de les vivències i l'observació dels models socials.

La metodologia de l'àrea ha de promoure la interiorització dels hàbits més que no la memorització de coneixements; s'ha de basar en activitats de simulació, de reflexió, de joc, de lectura, i ha d'utilitzar els recursos audiovisuals i digitals com a elements de debat i contrast d'opinions. La pròpia dinàmica de l'aula i de l'escola dona molt sovint motius per a l'anàlisi de les situacions que s'hi produeixen. El treball en equip i cooperatiu és una metodologia que en si mateixa ja promou valors de col·laboració i unes relacions personals d'empatia.

Especialment les competències que es desenvolupen en l'àrea de Medi fan referència a la dimensió de la vida ciutadana en la qual els alumnes han de posar en pràctica un sistema de valors i actituds positiu i convivencial. També el treball de l'àmbit lingüístic té molts lligams amb aquesta àrea: ha d'afavorir l'expressió dels sentiments i les emocions i ajudar en la simulació de conductes, pràctica que serà a la base de moltes de les activitats

desenvolupades; per altra banda, ha de potenciar l'ús d'un registre i d'un to adequats en la relació amb els altres.

PER PART DEL PROFESSORAT

Donar aquesta matèria implica una actitud oberta, clara i contundent d'escoltar, acceptar i saber superar els conflictes que puguin sorgir a l'aula per motius de divergències. Algunes de les habilitats que haurà de desplegar el professorat es poden llistar d'aquesta manera:

- Planificar la classe. Organitzar l'espai, el temps i el material precís. No hi ha d'haver ni improvisació ni predeterminació o rigidesa.
- Crear un clima de confiança a l'aula. Establir entre tots quines seran les regles del joc o normes que han de presidir aquestes classes, tant en el moment del visionat de les pel·lícules com en el posterior diàleg o en la proposta d'activitats. "Puc fer-ho", "podem fer-ho" ha de ser el missatge del docent per als estudiants.
- Organitzar grups efectius per poder fer petits treballs puntuals. Aquesta condició requereix conèixer les relacions entre els membres de la classe per a reunir àgilment estudiants amb distintes capacitats i personalitats.
- Animar a la interacció del grup, estimular l'expressió de diferents perspectives. És positiu que el grup conegui l'existència de múltiples perspectives sobre un mateix assumpte.
- Reconèixer les diferències individuals, s'ha d'incentivar els introvertits i, tal vegada, frenar els extravertits o els més parladors o els qui tenen més necessitat de protagonisme, per a propiciar el major nombre d'intervencions.
- Anticipar les dificultats de la pràctica, els possibles efectes de les pressions entre companys. És ben sabut que els estudiants no venen verges, que porten una motxilla farcida de creences, prejudicis i que probablement no serà fàcil obtenir acords.
- Ajudar a interioritzar actituds. Per la ciutadania no n'hi ha prou amb parlar sobre alguna cosa, sobre la importància d'un determinat valor, és necessari "fer sentir", viure'n aquesta importància.
- Aprendre a acceptar fallades ocasionals. És important que l'alumnat sigui crític amb el seu treball, però l'autocorrecció ha de ser tant en negatiu com en positiu.